

ESIPUHE

Yhdessä pianolla opettajan opas sai alkunsa innostamme kehittää pianonsoiton ryhmätunteja. Mitkä asiat soittotunneilla ovat sellaisia, jotka toimisivat ryhmässä hyvin tai jopa paremmin kuin yksilöopetuksessa? Paitisi yhteissoiton harjoitteluun, ryhmätunnit ovat myös oiva tilaisuus harjoitella esiintymistä sekä antaa ja saada vertaispalautetta. Soitonopiskeluun liittyy paljon yksinäistä työskentelyä, ryhmätunneilla puolestaan oppilas saa kokemuksen yhdessä tekemisestä ja kuulumisesta ryhmään. Sopiva ryhmäkoko riippuu tilanteesta ja käytettävissä olevista opetustiloista. Ryhmätunneillamme on ollut 2-5 oppilasta kerrallaan. Tunnin kesto on ollut 45-60 minuuttia. Yhdessä pianolla opettajan opasta voidaan soveltuvin osin käyttää myös muiden instrumenttien ryhmätunneilla.

Kirja sisältää erilaisia vinkkejä siitä, mitä ryhmätunneilla voidaan tehdä. Aihealueita ovat yhteissoitto, säveltäminen ja improvisointi. Myös prima vista -soitto, tunnetaidot, sekä harjoittelu ovat valitsemiamme teemoja. Lisäksi opas sisältää myös esimerkkejä siitä, miten musiikin historian opiskelun voi integroida soittotunteihin. Oppaassa on ohjeet draamakasvatuksen työtavoilla toteutettuun Les Six-ryhmästä kertovaan musiikinäytelmään. Vastaavan projektin voi toteuttaa muillakin teemoilla. Aikapolulla oppilaat

pääsevät tekemään aikamatkan läpi musiikin historian tyylikausien.

Musiikissa ilmaisu ja tunteet ovat tärkeässä roolissa ja halusimme tuoda lapsille siihen konkretiaa tunnetaitokorttien myötä. Tunnetaitokorttien avulla oppilaat voivat pohtia ja jäsentää omaa suhdettaan musiikkiin, harjoitteluun ja esiintymiseen. Harjoittelupäiväkirjoissa, joissa oppilas värittää jokaisen harjoittelun jälkeen jonkin kuvion, tavoitteena on saada oppilas refleктоimaan omaa toimintaansa. Värittäminen ei ole se tärkein asia vaan se, minkä värin oppilas valitsee ja miksi. Mitä se väri kertoo harjoittelusta? Miltä harjoittelu tuntui? Mistä se johtui?

Yhdessä pianolla -kirja sisältää melodia-, sävel- ja rytmikortit, joita tarvitaan improvisointi- ja sävellystehtävissä. Niitä voi toki soveltaa opetukseen myös esim. apuvälineenä rytmien ja nuottien opetteluun, vaikkapa muistipeliä pelaten. Kortteja on paljon, ja ne kannattaa säilyttää esimerkiksi erillisissä pienissä pusseissa, jotta ne pysyvät tallessa. Niistä voi myös tehdä magneetteja kiinnittämällä kortit magneettitarraan.

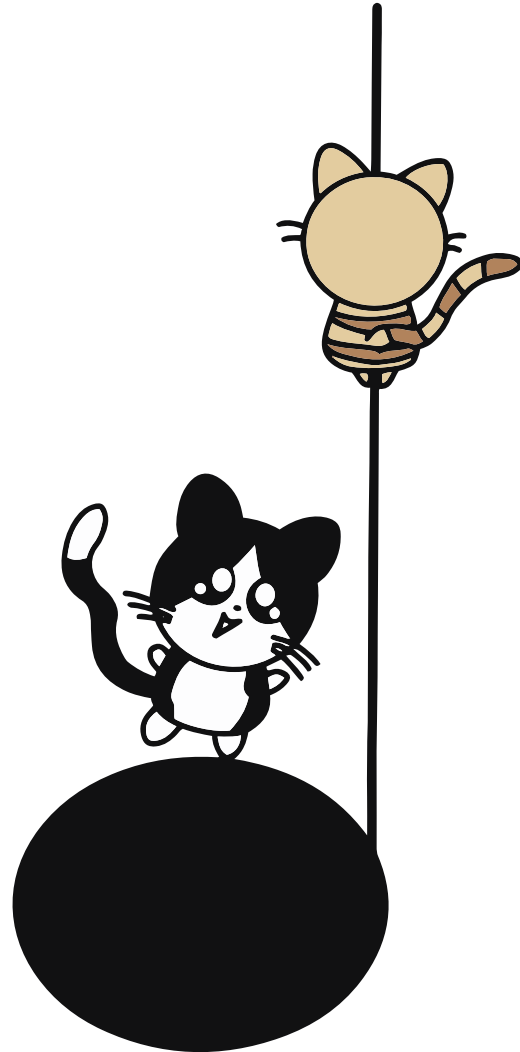
Improvisointitehtävissä tärkeintä on päästä nauttimaan musiikin luomisesta ja hetkessä elämisestä sekä harjoitella musiikillista kommunikointia soittokaverin kanssa. Erilaisten

improvisointitehtävien tarkoituksena on antaa ideoita ja herätellä mielikuvitusta. Soitto-
tehtävän alussa sovituista säännöistä voidaan
luopua, jos musiikillinen löytöretki tuntuukin
vievän muualle. Polkuja löytyy useampia ja
jokaiseen tutustumiselle on oma aikansa.
Yhdessä pianolla -kirjan kappaleissa sekä
improvisointi- ja sävellystehtävissä voi myös
hyödyntää flyygelin sisältä loihdittavia soin-
timaailmoja. Miltä piano kuulostaa kieliä
näppäilemällä? Entä kun kieliä taputtaa?
Minkälaisia ääniä saa kaikukoppaan naput-
tamalla? Jo aivan pienien oppilaiden kanssa
voidaan tehdä ensimmäiset improharjoituk-
set samalla kun tutustutaan soittimen ra-
kenteeseen. Improveli sopii toteutettavaksi
kaikilla soittimilla tai vaikkapa laulaen ja ke-
horytmeillä.

Sävellystehtävissä otetaan ensiaskeleita sävel-
tämiseen. Luodaan omia melodioita rytmi-,
sävel- ja melodiakorttien avulla. Lisäksi ko-
keillaan tarinasäveltämistä ja kappaleen te-
kemistä valmiiseen pohjaan. Tilaa on myös
oppilaiden omille kokeiluille.

Yhdessä tekeminen ja jaettu ilo on mitä par-
hain lisä jokaisen soittoharrastukseen. Toi-
votamme inspiroivia hetkiä ryhmätunneille!

Hanna Elomaa ja Päivi Kantanen

2. Barokkiluokka

- Taustalla soi barokkimusiikki oppilaiden tullessa luokkaan.
- Oppilaat etsivät netistä vastauksia barokkiaiheisiin kysymyksiin.
- Oppilas, joka on soittanut barokkisävellyksen, esittää kappaleen muille. Esityksen jälkeen mietitään yhdessä, mitä barokille tyypillisiä piirteitä kappaleessa oli. Oppilaat voivat muutenkin antaa esityksestä palautetta.
- Kokeillaan cembaloa, jos sellainen on saatavilla

Barokkiluokan kysymykset:

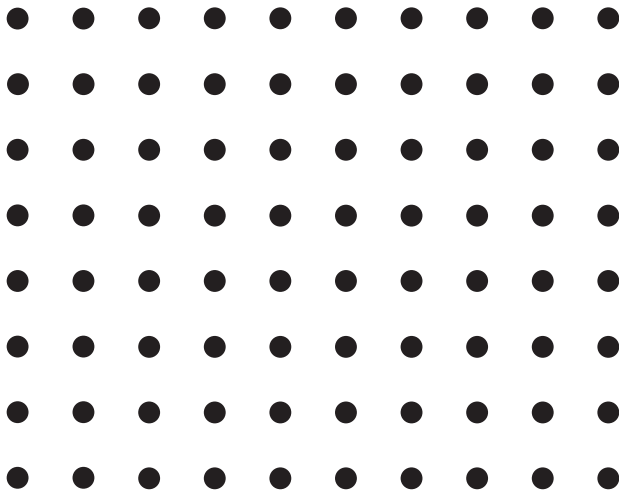
1. Mikä pianon edeltäjästä toimi barokin aikana tärkeänä continuo-soittimena? Miten se eroaa pianosta?
2. Mainitkaa vähintään kolme säveltäjää barokin aikakaudelta.
3. Kuvailkaa barokkimusiikille tyypillisiä piirteitä.
4. Kuunnellaan barokkikappale ja mietitään, mitä tyypillisiä aikakauden piirteitä siinä on.

Käytävällä: ratkotaan ristikkoo

3. Klassismiluokka

Taustalla soi klassismin ajan musiikkia.

- Etsitään klassismin tyylikauden erityispiirteitä netistä. Oppilaat ovat reporttereita, jotka hakevat pareittain vastaukset kysymyksiin. Sen jälkeen oppilaat kokoontuvat ”Tv-studioon”, jossa reporterit kertovat löytämänsä asiat. Muut ryhmät toimivat sillä aikaa tv-katsojina.
- Oppilas, joka on soittanut klassismin ajan sävellyksen, esittää sen muille. Mietitään tyypillisiä aikakauden piirteitä ja annetaan esiintyjälle palautetta.

Klassismiluokan kysymykset:

”Tervetuloa Tv-studioon. Olette reporttereita, jotka etsivät vastauksia päivän polttaviin kysymyksiin. Vastaukset löydettyänne pääsette suoraan TV-lähetykseen kertomaan löytämäne vastaukset. Toinen ryhmä toimii katsojana, ja haastattelijan/haastattelijoiden ja vastaajien roolit jaetaan oman ryhmänne sisällä.”

Ryhmä A:n kysymys

- Mainitkaa kolme säveltäjää klassismin aikakaudelta ja kertokaa yhden säveltäjän elämästä ja sävellyksistä.

Ryhmä B:n kysymys

- Mitä tarkoitetaan sonaattimuodolla? Esi-
telkää sen rakenne.

Kuunnellaan yhdessä klassismin ajan kappale ja pohditaan yhdessä, mitä klassismin tyypillisiä piirteitä kappaleessa on.

Käytävällä:

Musiikkiaiheinen sanaristikko

KOHTI NYKYAIKAA

Sitoen _____

Liukuen _____

Sävelkimppu _____

“Pomppu” _____

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Ratkaisusana: Matka vuosisatojen läpi.

Onneksi olkoon! Olet kulkenut läpi aikapolun ja suorittanut kaikki tehtävät. Olet päässyt takaisin nykyaikaan.

2. Esiintymisjännitys

Keskustellaan, mitä esiintymisjännitys jokaiselle tarkoittaa.

Verrattaessa muusikoita jotka kokevat jännittävänsä ja muusikoita, jotka eivät jännitä, on huomattu, että molemmat saavat saman tuloksen somaattisia oireita mittaavista testeistä. Syke on yhtä korkealla esiintyessä ja hikoilua ja tärinää on suurinpiirtein yhtä paljon.

Huomion suuntautuminen eroaa ryhmällä. Jännittäjä keskittyy fyysisiin oireisiinsa ja pelkää sen takia esityksen menevän huonosti, kun taas ei jännittäjä suuntautuu itse tehtävään, jolloin ei huomioi niin paljoa omaa kohonnutta vireystilaansa. Ne ovat hänelle asiaan kuuluvia.

Voidaan siis todeta, että kaikki jännittävät. Oleellista on se, miten siihen suhtautuu.

Koska jännittäminen vaikuttaa niin fyysisesti kuin psyykkisesti, on tärkeää tehdä harjoitteita, jotka vaikuttavat niin fyysiseen kuin mentaaliseenkin puoleen. Valitaan ryhmälle sopivat harjoitteet.

3. Hengitysharjoituksia

HENGITYSHARJOITUKSIEN HYÖDYT:

- Helpottaa rentoutumista ja vähentää stressiä
- Lisää keskittymiskykyä
- Aktivoi parasympaattista hermostoa, joka vaikuttaa rauhoittavasti
- Virkistää ja valpastuttaa
- Saattaa vaikuttaa kehoon lämmittävästi

3.1. Pysähdy ja hengitä

Pysähdy ja tunne jalkasi lattiaa vasten. Hengitä rauhallisesti ja keskity siihen.

3.2. Uloshengittämisen aktivoiminen

Keskity uloshengityksen aktiivisuuteen ja anna sisäänhengityksen tulla automaattisesti.

3.3. Hengitysharjoituksen aikana laskeminen

Hengitä sisään ja laske samalla viiteen. Pidä hengitystä viiteen laskun ajan ja hengitä ulos laskien kymmeneen. Toista muutaman kerran. Tämän jälkeen hengitä ensin sisään laskien viiteen, pidä hengitystä laskien kymmeneen ja sen jälkeen hengitä ulos kymmeneen laskien.

3.4. Tunteiden vaihtoharjoitus

Hengitä syvään ja sen jälkeen pidä hetki hengitystä. Hengityksen vapautuessa keskity puhaltamaan huolesi pois. Jatka syvään hengittämistä sisään ja ulos rytmikkäästi itsellesi samalla sanoen ”hengitä syvään” sisäänhengityksellä sekä ”rentoudu” uloshengityksellä. Jatka muutama minuutti ja tunne, miten jokaisen hengityksen aikana tyyneys ja rentous valtaavat mieltä stressiltä ja jännitykseltä. Sisäänhengityksen aikana voit kertoa itsellesi, mitä tunnetilaa haluat hengittää sisään ja mitä haluat poistaa mielestäsi ja kehostasi uloshengityksellä. Esim. sisäänhengityksellä rauha tai rentous ja uloshengityksellä stressi tai jännitys.

PRIMA VISTA 7

HE - PK

Musical score for Prima Vista 7, featuring Primo and Secondo parts in 4/4 time. The Primo part is written in treble clef and the Secondo part in bass clef. The score consists of six measures. The Primo part starts with a whole rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, and C5. The Secondo part starts with a whole rest, followed by quarter notes G3, A3, B3, and C4. The Primo part has rests in measures 2, 4, and 6, while the Secondo part has rests in measures 2, 4, and 6. The piece concludes with a double bar line.

PRIMA VISTA 8

HE - PK

Musical score for Prima Vista 8, featuring Primo and Secondo parts in 4/4 time. The Primo part is written in treble clef and the Secondo part in bass clef. The score consists of six measures. The Primo part starts with quarter notes G4, A4, B4, and C5. The Secondo part starts with a whole rest, followed by quarter notes G3, A3, B3, and C4. The Primo part has rests in measures 2, 4, and 6, while the Secondo part has rests in measures 2, 4, and 6. The piece concludes with a double bar line.

TUNNETAITOKORTIT JA NIIDEN SOVELTAMINEN OPETUKSEEN

”Musiikin todellinen voima on siinä tosiasiasa, että se voi olla tunteen maailmassa tavalla, johon kieli ei pysty. Sille ominaisilla muodoilla on olemassa sisällöllinen moniselkoisuus, jota sanoilla ei voi olla.”

– *Susanne Langer*

Musiikin merkityksellisyyttä pohdittaessa vastaukset liittyvät lähes aina tunteisiin. Näin ollen musiikkia voidaan pitää tunteiden kielenä. Jotta musiikkia ja sen eri tunnetiloja pystyisi tulkitsemaan, on kyettävä tiedostamaan omia tunteita ja mielikuvia, joita kappale herättää. Musiikin tunnetiloja käsitellessämme tunnetaitokorttien hyödyntämiseen on lukemattomia eri vaihtoehtoja. Korttien tarkoituksena on tukea opetuksessa tunteiden ilmaisua, nimeämistä ja sanoittamista. Kortteja voidaan käyttää kaikenikäisten kanssa, ja ne sopivat niin yksilö-, kuin ryhmätyöskentelyyn. Oppilaiden voi olla helpompi ajatella ja sanoittaa kappaleista herääviä tunnetilojaan tunnetaitokorttien kautta. Kortit toimivat myös improvisoinnin välineenä sekä oppilaiden tunteiden käsittelyyn esimerkiksi esiintymisestä puhuttaessa. Kortteja voidaan myös käyttää tukena mietittäessä tunnetilaa, mikä jää esimerkiksi ryhmätunnin jälkeen.

Esimerkiksi esiintymisvalmennuksen tunnilla voi tulla myönteisten tunnetilojen lisäksi myös esiin esiintymiseen liittyviä pelkoja. Tällöin on hyvä tuoda esiin, että oppilas ei ole pelkojen kanssa yksin, vaan kyseiset pelot ovat erittäin yleisiä muusikoiden keskuudessa. Oppilasta voi kannustaa rentoutumis- ja mentaaliharjoitusten pariin sekä aloittamaan esiintyminen pienin askelin. Tunnetaitokortteja käytettäessä on tärkeää huomioida, että kaikki tunteet ovat yhtä sallittuja. Tiedostamalla tunteensa niitä on mahdollista työstää eteenpäin. Eri tilanteissa voi olla useampia hyviä käytännön ratkaisuja, ja erilaiset ratkaisumallit riippuvat oppilaan ja opettajan vuorovaikutuksesta. Merkittävää on se, että oppilas kokee tullessa kohdatuksi ja kuuluksi juuri sellaisena kuin hän on.

Toivomme tunteikkaita ja mielenkiintoisia retkiä Affe-tunnekissan seurassa.